

موسسه تحصیلات عالی لوگر
معاونیت علمی و امور محصلان
کمیته عمومی تضمین کیفیت

پالیسی آزادی علمی در موسسه تحصیلات عالی لوگر

سال ۱۳۹۹

مقدمه

یکی از راه‌های اساسی رشد جامعه، رشد علمی جامعه است. رشد علمی جامعه، از طریق پوهنتونها و مراکز تحقیقاتی امکانپذیر است. تحقیقات علمی به مفهوم دقیق کلمه در نهادهای علمی و آکادمیک افغانستان، مخصوصاً در بیش از سه دهه اخیر کمتر محسوس است، علت کمتر محسوس بودن تحقیقات علمی در عدم توجه به آزادی علمی است و این عدم توجه به آزادی علمی، موجب پایین آمدن کیفیت فعالیتهای علمی در نهاد های علمی میشود.

هر قدر در یک جامعه به آزادی علمی ارج گذاشته شود، موانع از سر راه آزادی علمی برطرف گردد و منابع وسیع در اختیار قشر منور کشور به خصوص استاد و محصل قرار داده شود، به همان اندازه رشد جامعه (اعم از مادی و معنوی) سریع میگردد؛ برخلاف، در جامعه دگم و بسته نه تنها علم رشد نمیکند؛ بلکه استبداد نیز بیداد مینماید.

آزادی علمی چیست؟

هر چند روی تعریف آزادی علمی توافق کلی وجود ندارد؛ ولی به خاطر روشن شدن موضوع میتوان گفت: آزادی علمی یا Academic Freedom حقی است که بر اساس آن متخصصان در هر زمینه علمی به صورت فردی یا جمعی به بررسی، تصحیح، تکامل، انتقال و کار برد دانش که رشد جامعه را سبب میشود، بپردازند بدون آنکه غرض ورزی های غیر علمی از یکسو، دخالتهای نامعقول از سوی دیگر مانع کار آنها شود.

نکته مهم و قابل توجه و تأکید در این تعریف اینست که اعضای جامعه علمی در فعالیتهای تحقیقاتی، آموزشی و تحصیلی و خدمات مشارکت علمی خود از هر گونه تبعیض مصون باشند در پهلوی اینکه دولت و سازمانها به تمام حقوق این اعضا مانند آزادی فکر، آگاهی و اطلاع، مذهب، بیان، انجمن، حرکت، اتحادیه، امنیت و مانند آن التزام عملی داشته باشند. نکته دیگر در این تعریف اینست که آزادی علمی به معنای دسترسی همه افراد جامعه به اجتماعی علمی نیز میباشد. بدین معنا که افراد جامعه بتوانند بدون مانع بر مبنای معیار های قبول شده جامعه علمی به صورت استاد، محصل، محقق، یا مدیر عضویت اجتماع علمی را به دست آورند.

مطابق این تعریف، محصل حق دارد، در انتخاب محل و رشته مورد علاقه خود برای طول مدت زمان تحصیل، انتخاب استاد، مشارکت نفاذانه در مباحث درسی، ارزیابی استاد، انتخاب موضوع مطالعات (مقاله و پایان نامه) و سایر فعالیتهای تحصیلی، علمی و صنفی، شرکت در مدیریت پوهنتون چه به صورت فردی و چه هم به صورت جمعی بر پایه معیار استاندارد های مورد وفاق جامعه علمی از آزادی لازم و کافی برخوردار باشند.

محصلان باید موقع داشته باشند، که نقطه نظر خویش را در باره تصامیمی که آنها را متاثر میسازد و بر آنان تطبیق میشود، ابراز نمایند و نظرات شان در اتخاذ تصامیم در حساب گرفته شود. امروز موسسه تحصیلات عالی لوگر به طور روز افزون، محصلان خود را در حلقه های اتخاذ تصامیم تعلیمی مانند کمیته ها و مجالس استادان، و شورای پوهنتون، در ارزیابی کیفیت تدریس استادان، سهیم میسازند و اگر این امر به طور درست رهنمایی شود، نتایج مثبتی از آن به دست می آید. و ارزیابی بهتری از کیفیت تدریس میتواند به عمل آید.

آنچه در اینجا قابل تذکر است، بیان تفاوت میان آزادی علمی و آزادی بیان است که نباید یکی گرفته شود. چه آزادی بیان عبارت آزادی افراد یک کشور در اظهار عقیده و ابراز بیان (خطابه) بدون بیم و هراس از دخالت دولت میباشد.

مفاهیم اساسی آزادی علمی

۱. موسسه متعهد به آزادی علمی بوده از آن حمایت مینماید بر همین اساس استادان و محصلان بدون خوف و هراس میتوانند در مباحث و محافل علمی در داخل و خارج پوهنتون اشتراک نمایند.
۲. آزادی علمی در نهاد های تعلیمی و تربیتی و تحصیلات عالی شگوفایی و رشد شخصیت را که یکی از اهداف تعلیم و تربیه است به بار می آورد.
۳. آزادی علمی حق هر عضو کادر علمی را در رابطه به داشتن فلسفه تعلیم و تربیه و تعهدات فکری- عقلانی اش تثبیت مینماید. این امر یکپارچه گی فکری - عقلانی سیستم تحصیلات عالی را حفظ نموده، به عامه مردم خدمت میکند.

۴. آزادی علمی به اعضای کادر علمی و محصلان حق میدهد که تا نظریات شان را به شکل گفتاری ، نوشتاری و الکترونیکی در داخل و خارج از محوطهٔ نهاد تحصیلی بدون ترس و نگرانی از مجازات بیان نمایند به شرطی که اظهارات شان باعث آسیب و ضرر رساندن به دیگران نگردد.
۵. اعضای کادر علمی از نگاه مسلکی دارای صلاحیت و آگاهی لازم و صداقت در مقابل نظام تحصیلات عالی و رشتهٔ تخصصی شان میباشد.
۶. آزادی علمی به اعضای کادر علمی و محصلان با در نظر گرفتن منافع عامه، حق میدهد که تحقیق نمایند و نتایج تحقیقات خویش را آزادانه بیان نمایند.
۷. پوهنتون به منظور حفظ و حمایت از آزادی علمی نتایج تحقیقات علمی را که منافع جامعه را خدشه دار نسازد بدون سانسور به نشر میرساند.
۸. پوهنتون به هیچ سیاستمدار و دولتمرد حق مداخله و تحمیل عقاید و نظریات سیاسی شان را در تحقیقات علمی استادان نمیدهد.
۹. پوهنتون بر مبنای آزادی علمی از موقف اعضای کادر علمی و محصلان در رابطه به عدم موافقت مستدل و منطقی ایشان با پالیسیها و پیشنهادات اداری حمایت مینماید.
۱۰. آزادی علمی به استادان و محصلان حق میدهد که در صورت تلف شدن حقوق شان و یا هتک حرمت به ایشان مطالبهٔ جبران خسارات یا اعادهٔ حیثیت مینماید.
۱۱. آزادی علمی به استادان و محصلان حق میدهد تا در محتوای مواد یک کورس مطابق ضرورت بازار کار تغییرات و تعدیلاتی را مطالبه و پیشنهاد نماید.
۱۲. آزادی علمی به استادان و محصلان حق میدهد تا نظریات یکدیگر را به چالش بگیرند؛ ولی به خاطر داشتن چنین نظریات مورد تنبیه و یا محکومیت قرار نگیرند.

۱۳. آزادی علمی از موقف استاد در قسمت ارزیابی و تثبیت نمره به محصل تا جایی که نمره داده شده غیر مسؤولانه، غیر عادلانه و در عدم تطابق با معیار های ارزیابی نباشد حمایت میکند. یا به عباره دیگر آزادی علمی حق فرد و نهاد تحصیلی را غرض حفظ معیار های علمی محترم می شمارد.

۱۴. آزادی علمی به اعضای کادر علمی، حق میدهد که میتود تدریس مضمون محوله خویش را مطابق محتوای مضمون انتخاب نماید.

۱۵. پوهنتون جهت تحقق هر چه بیشتر آزادی اکادمیک، مکلف به رفع ضروریات علمی استادان و محصلان است.

مواردی که آزادی علمی اجازه نمیدهد:

۱. آزادی علمی اجازه نمیدهد که عضو کادر علمی کسی را تهدید کند، اذیت نماید، مرعوب کند، تمسخر نماید یا نظریات خویش را بالای محصلان تحمیل نماید.

۲. آزادی علمی محصل مانع مطالبه استاد از این امر نمیگردد که محصل باید مضمون را خوب بیاموزد و ضوابط اساسی و اکادمیک نهاد تحصیلی را رعایت نماید.

۳. آزادی علمی تضمین نمیکند که یک عضو کادر علمی غیرشایسته و بی کفایت به طور دایمی منحیث عضو کادر علمی باقی بماند و به وظیفه اش ادامه بدهد.

۴. آزادی علمی از عضو کادر علمی در مورد مجازات های غیر پوهنتونی و قانون شکنی اش حمایت نمیکند.

۵. آزادی علمی به عضو کادر علمی و محصلان حق نمیدهد که خلاف اصول و مقررات دیپارتمنت، پوهنخی و پوهنتون عمل نمایند؛ اما این حق را میدهد که از قوانین و مقرراتی که غیر عادلانه است، انتقاد نماید.

۶. آزادی علمی از عضو کادر علمی و محصلان در صورت خلاف رفتاری از ضوابط حمایت نمیکند؛ ولی لازم میدانند که در صورت موجودیت ثبوت صریح و شفاف، اجراءات قانونی به عمل آید و برخورد عادلانه صورت بگیرد.

۷. نه آزادی علمی و نه موقف استادی از آن عضو کادر علمی که مکررا غیر حاضری مینماید و یا از تدریس مضمون تعیین شده و ساعات مکلفیت درسی بدون عذر موجه ابا میورزد حمایت نمیکند.

۸. آزادی علمی از آن عضو کادر علمی که حاضر به پاسخگویی و ارائه توضیحات در مورد ادعا های خلاف رفتاری غیر علمی یا نقض و تخطی از پالیسیهای معقول پوهنتون، ارائه شواهد و مدارک مبنی بر نپذیرفتن مجازات تصویب شده و رعایت ضوابط اخلاقی در جامعه پوهنتون نمیگردد، حمایت نمیکند.

مؤخره

قسمی که در بالا تذکر داده شد در آزادی علمی مواردی وجود دارد که استادان و محصلان در انجام آن دست باز دارند و مواردی هم دیده میشود که استادان و محصلان نباید به آن مبادرت ورزند. به این اساس اگر آزادی علمی به صورت درست تعبیر و تفسیر شود، آزادی علمی باعث رشد استاد و محصل و در یک کلام باعث رشد جامعه علمی میشود؛ اما اگر از آزادی علمی تعبیر نادرست صورت بگیرد و به اصطلاح نوعی مصونیت کاری به استاد و محصل بدهد، جامعه به طرف فلاکت و بی بند و باری کشانده میشود.

موسسه تحصیلات عالی لوگر خوشبختانه در روشنایی قوانین، مقررات، لوايح و طرز العمل ها مصمم به حمایت آزادی علمی در نهاد تحصیلی خویش است.

پالیسی فوق در جلسه مورخ / / ۱۳۹۹ به شماره پروتوکول () کمیته عمومی تضمین کیفیت ثبت و تایید است، بعد از تایید شورای علمی مورخ / / ۱۳۹۹ موسسه، ثبت پروتوکول شماره () گردید و مرعی الاجرا میباشد.